

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ-МАГІСТРАНТІВ ТЕХНОЛОГІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ

У статті описано організацію і проведення практичної підготовки студентів-магістрантів технологічного факультету. Детально описані два види педагогічної практики студентів-магістрантів технологічного факультету Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка. Виділені основні завдання, які ставляться перед студентами на період проходження педагогічних практик. Зазначено, що основною умовою успішного проходження педагогічної практики, незалежно від форми та її змісту, є серйозна підготовка і відповідальне відношення до неї кожного студента, чітке планування практики, самоконтроль у роботі кожного студента-практиканта.

Ключові слова: педагогічна практика, магістрант, професійна підготовка, навчально-виховний процес.

Постановка проблеми. Найбільш ефективно поєднання теоретичного потенціалу методичної підготовки з його практичною реалізацією здійснюється в процесі педагогічної практики студентів. Ефективність сучасного реформування освіти в Україні визначається якістю професійної підготовки майбутніх учителів та результативністю їхньої педагогічної діяльності в школі.

Педагогічна практика дає можливість формування особистості майбутніх педагогів, зближення їх з учительською професією, розвитку в них педагогічних умінь і якостей вчителя. Тому власне на практичну підготовку вчителів технологій у вищій педагогічній школі належить поглянути як на процес безперервний, системний, що враховує професійні потреби вчителів, які впливають з постійної змінності його завдань, ролей і умов праці в школі після закінчення навчання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій показав, що ґрунтовне висвітлення загальних проблем, пов'язаних з підготовкою майбутніх фахівців до практичної діяльності містять праці відомих учених у галузі вищої педагогічної освіти: А.М. Алексюка, С.І. Архангельського, В.І. Бондаря, І.А. Зязюна, Н.В. Кузьміної, О.Г. Мороза, М.І. Шкіля; дослідженнями, які стосуються вирішення конкретних питань щодо організації педагогічної практики у вищій школі займалися О.О. Абдуліна, В.І. Журавльов, Н.М. Загрязкіна, В.П. Тарантей; формуванню професійних умінь майбутніх учителів у процесі педагогічної практики приділяли увагу в своїх дослідженнях О.О. Абдуліна, А.М. Бойко, С.Т. Золотухіна, О.А. Лавриненко, К.Й. Щербакова.

Формулювання мети статті. Метою статті є дослідження проблеми організації педагогічних практик у системі професійної підготовки майбутніх учителів технологій освітньо-кваліфікаційного рівня "магістр".

Виклад основного матеріалу дослідження. Однією з важливих умов і засобом професійної підготовки та формування професійної компетентності традиційно розглядається педагогічна практика. Оволодіння педагогічною діяльністю та формування готовності до неї можливі лише за умови поєднання теоретичної та практичної підготовок. У педагогічних закладах освіти практика завжди носить довготривалий та неперервний характер, що забезпечує фундамент для оволодіння новими педагогічними знаннями, уміннями та навичками; практичного засвоєння майбутніми фахівцями закономірностей і принципів педагогічної діяльності; формування професійних умінь і переконань. Педагогічна практика як форма підготовки майбутнього вчителя у вищій школі безпосередньо впливає на його свідомість, пізнавально-пошуковий інтерес, творчі здібності в роботі, формує особистісну професійну траєкторію впливу на майбутнє покоління. Вона відіграє утворюючу роль у формуванні творчої особистості майбутнього спеціаліста [1].

Педагогічна практика магістрантів – це важлива складова їх професійної підготовки, спрямована на закріплення та реалізацію в умовах вищого навчального закладу набутих предметних, психолого-педагогічних, науково-методичних знань, умінь і навичок, необхідних для майбутньої науково-педагогічної діяльності [2].

Так як обсяг освітньо-професійної програми підготовки магістрів становить 240 кредитів ЄКТС, то до професійної підготовки майбутніх учителів технологій входять два види педагогічної практики: *педагогічна практика (виробнича)*, яку студенти проходять на першому курсі навчання в магістратурі в загальноосвітніх навчальних закладах і *асистентська практика*, яку студенти проходять у вищому навчальному закладі на другому курсі навчання в магістратурі.

Отже, враховуючи те, що під час навчання в магістратурі студенти проходять два види педагогічної практики, то на нашу думку, педагогічна практика студентів-магістрантів – це невід'ємна складова організації навчального процесу, що спрямована на поглиблення, закріплення, набуття вміння застосовувати теоретичні знання магістрантів у практичній діяльності в старших класах загальноосвітніх навчальних закладів та вищих навчальних закладів різних рівнів акредитації.

Педагогічна практика магістрантів розв'язує наступні завдання:

- забезпечує фундаментальний науковий всебічний розвиток особистості;
- впливає на психолого-педагогічну підготовку;
- сприяє виробленню умінь та навичок професійної діяльності;
- формує розуміння необхідності володіти навичками неперервної освіти; розвиває здібності спілкуватися з учнями, колегами, батьками [1].

Педагогічна практика, яку магістранти проходять у загальноосвітніх навчальних закладах, триває вісім тижнів. Цю практику студенти проходять у 8-11 класах. Студенти виконують обов'язки вчителя технологій і класного керівника в одному із закріплених класів.

Головна мета педагогічної практики – навчитися самостійно виконувати обов'язки вчителя технологій і класного керівника; оволодіти вміннями і навичками навчання і виховання учнів; навчитися самостійно і творчо застосовувати набуті знання; виробити творчий, дослідницький підхід до педагогічної діяльності.

Під час проходження педагогічної практики студенти повинні виконати такі дидактичні та практичні завдання:

- ознайомитися з навчально-виховною роботою школи;
- проаналізувати здібності учнів класу;
- дослідити психологічні аспекти навчально-виховної діяльності; узгодити власний план виховної роботи з планом роботи класного керівника;
- проаналізувати особові справи учнів, медичні картки, щоденники, класні журнали;
- вивчити календарно-тематичні і поурочні плани вчителя технологій;
- план позаурочної роботи з предмета; проводити навчальну і позаурочну роботу з фахового предмету (з'ясування рівня знань, умінь і навичок учнів з предмету, аналіз класного журналу, зошитів учнів, їх контрольних робіт та ін.);
- розробити плани-графіки проведення уроків у період практики;
- розробити плани-конспекти уроків, факультативів, занять гуртка або інших позаурочних занять з предмету; проводити окремі уроки та позаурочні заняття з трудового навчання;
- обов'язково відвідувати уроки вчителя і практикантів, брати участь в їх обговоренні; проводити позакласну виховну роботу в класі (вивчення рівня вихованості учнів – стан дисципліни, рівень суспільної активності тощо);
- розробити план-графік проведення позакласних виховних занять на період практики; проводити позакласні заняття, що забезпечують різнобічний виховний результат;
- брати участь у роботі педагогічної ради, методичного об'єднання, семінару класних керівників;
- систематично аналізувати свою практичну діяльність і досвід навчально-виховної роботи школи.

Перший тиждень педпрактики відводиться на вивчення системи навчально-виховної роботи в загальноосвітньому навчальному закладі, знайомство з закріпленими класами, відвідування уроків кращих учителів школи (щодня 3-4 уроки), складання індивідуального плану-графіка роботи.

Наступні сім тижнів передбачають цілеспрямовану, творчу роботу студента в закріплених класах по виконанню завдань практики.

Студенти залучаються до методичної роботи – діяльності, яка спрямована на підвищення фахової підготовки. З цією метою ознайомлюються з планом методичної ради школи, матеріалами методичного кабінету, відвідують відкриті уроки вчителів, беруть участь у методичних семінарах, предметних методичних об'єднаннях або в роботі творчих груп учителів (для вирішення конкретних проблем), тижнях педагогічної майстерності, де вивчають передовий педагогічний досвід учителів-методистів, старших вчителів, ознайомлюються з нестандартними формами та методами проведення уроків.

Під час проведення у школі учнівських олімпіад, педагогічних ярмарків, різноманітних конкурсів студенти надають допомогу учням та вчителям у підготовці до проведення та у виготовленні наочності, дидактичних матеріалів тощо.

Зміст проведеної методичної та навчально-виховної роботи знаходить відображення в звітній документації, до якої входять: розширений план-конспект одного з виховних заходів з резюме класного керівника; психолого-педагогічна характеристика класного колективу; робочі плани-конспекти всіх проведених уроків; характеристика практиканта, підписана вчителем технологій, класним керівником та завірена директором школи.

Головна мета асистентської практики – підготувати викладача вищого навчального закладу, здатного здійснювати на сучасному науковому і методичному рівнях навчальну і виховну роботу майбутніх учителів технологій.

Основними завданнями магістрантів під час проходження педагогічної практики є: закріплення, поглиблення та збагачення знань, умінь і навичок з фахових і психолого-педагогічних дисциплін; формування і розвиток професійних навичок та умінь викладача вищого педагогічного навчального закладу в організації і проведенні навчально-виховного процесу студентів; вивчення методик і технологій проведення лекційних, практичних, лабораторних або семінарських занять; формування уявлень про сучасні освітні технології у вищому педагогічному навчальному закладі; підвищення професійної компетентності у відповідності з сучасними вимогами і стандартами; навчитися здійснювати методичний аналіз навчальних занять; розвивати вміння самостійності, самоосвіти, самовдосконалення в здійсненні науково-педагогічної діяльності; формування уявлень про посадові обов'язки і права викладача вищого педагогічного навчального закладу.

У ході педагогічної практики студенти-магістранти повинні отримати знання про основні методи, принципи і форми організації педагогічного процесу у вищому педагогічному навчальному закладі, про вимоги, які ставляться до сучасного викладача вищої школи, про зміст навчальних і робочих програм з дисциплін кафедри тощо. Також під час проходження асистентської практики магістранти повинні оволодіти такими вміннями: розробляти навчальні і робочі програми навчальних дисциплін кафедри; публічно виступати перед студентами та створювати творчу атмосферу в процесі заняття; аналізувати труднощі, які виникають у педагогічній діяльності і вирішувати їх; самоконтроль і самооцінка процесу і результату педагогічної діяльності тощо.

Висновки. Щоб студенти досягли значних успіхів у проходженні педагогічної практики, потрібно так структурувати навчальний процес у вищих педагогічних навчальних закладах, щоб лекційні і практичні заняття з психолого-педагогічних дисциплін були в логічному взаємозв'язку із завданнями педагогічної практики. Педагогічна практика студентів повинна навчити студентів застосовувати знання, які вони здобули у вищій школі, в процесі навчання і виховання школярів. На педагогічній практиці майбутні вчителі технологій мають не лише перевірити і закріпити набуті теоретичні знання, а й вивчити багатогранну роботу школи, складну роботу вчителя, учнівського колективу, опанувати прийоми і методи навчально-виховної роботи з учнями тобто адаптуватися до умов майбутньої професійної діяльності.

Студентам-магістрантам слід пам'ятати, що педагогічні практики в магістратурі є фактично звітом про якість підготовки до педагогічної діяльності як в загальноосвітній школі, так і в вищій школі перед колективом учителів та викладачів, учнями та студентами і їхніми батьками, і що за тим, як студенти працюють, громадськість судить не лише про них, а й про роботу педагогічного колективу університету.

Використані джерела

1. Коржук О. Педагогічна практика як складова професійної підготовки компетентного вихователя [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vird_2013_29_17.pdf
2. Красильник Ю. Організаційно-методичні засади педагогічної практики майбутніх магістрів педагогіки вищої школи / Ю. Красильник // Вісник Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут". – 2009. – №3. – С. 119-123.
3. Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0173-93.
4. Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93>.

Belan T.

ORGANIZATIONAL-METHODOLOGICAL BASES OF PRACTICAL TRAINING OF STUDENTS OF TECHNOLOGY FACULTY

The article describes the organization and conducting the practical training of the students of the technology faculty. It describes the essence of the concept of "pedagogical practice of masters", the main purpose of pedagogical practices in both school and in the University.

It is also proved that pedagogical practice is essential part of the educational process, students through personal experience which they obtained during the practical training not only at school but also at the University, they also master the skills of teaching of their specialized subject and teaching students independently and creatively, apply the acquired theoretical knowledge, which they have acquired during the process of theoretical training. It is noted that future teachers of technology during pedagogical practices, are not only to test and consolidate the theoretical knowledge in professional disciplines, but also study the various school work, the hard work of teachers, they also need to master the techniques and methods of educational work with pupils and students. According, to the increase of credits of the educational and professional training of masters, masters of the first year of study have pedagogical practice at secondary schools, and masters of the second year of study have pedagogical practice – in the higher pedagogical educational institutions. Therefore, the author of the article describes in details two types of pedagogical practice of masters students of the technology faculty of Chernigov National Pedagogical University named after T.G. Shevchenko.

It is describes the main tasks that are put before masters in the period of pedagogical practices. It is also describes the requirements for reporting the documentation that students must provide for a supervisor at the end of pedagogical practice.

The main feature of pedagogical practice of higher educational institution is that the masters act as real teacher and supervisor of such students as they are. It puts before the masters new requirements. They must rise their professional level teaching the subject, give his knowledge for students. Students should especially focus their attention on the experience of leading teachers of the Department, which they are secured, seriously to prepare for practical classes and lectures.

Thus, the main condition of successful passage of pedagogical practice, regardless of the form and its content is serious training and responsible attitude of each master, good planning practices, self-control of master.

Key words: pedagogical practice, master, professional training, educational process.

Стаття надійшла до редакції 29.09.15